

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра математики і фізики

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ
ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика)**

Мелітополь – 2019 р.

Методичні рекомендації та вимоги до виконання і оформлення дипломних робіт для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика) / Укл. П.В.Бельчев, О.В.Стрілець, Н.Є.Титаренко — Мелітополь: Вид. МДПУ, 2019. — 32 с. (Укр. мов.)

Метою методичних рекомендацій є ознайомлення з основними положеннями до структурування і написання дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр. В рекомендаціях подано вимоги до змісту дослідницької дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр і організації її захисту. Рекомендовано для студентів спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика).

Рецензенти: Н.Л. Сосницька - доктор педагогічних наук, професор кафедри вищої математика і фізика Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
А.М. Гуржій – доктор технічних наук, професор, віце-президент Національної академії педагогічних наук України

Затверджені на засіданні кафедри математики і фізики (протокол № 5 від 6 листопада 2019)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
Мета і значення дипломних робіт	6
Керівництво дипломними роботами	8
Тематика дипломних робіт.....	9
Методологічні вимоги до наукового дослідження	9
Структура дипломної роботи	11
Вимоги до змісту дипломної роботи	11
Правила оформлення дипломної роботи	17
Контроль підготовки дипломної роботи.....	21
Підготовка відгуку, рецензії і допуск до захисту дипломної роботи	22
Організація захисту дипломних робіт	23
ДОДАТКИ.....	26
ЛІТЕРАТУРА	32

ВСТУП

Система навчання у вищій школі повинна дати ґрунтовні знання, закласти основи самовдосконалення майбутнього спеціаліста, виховати його, але вона не може дати студентам запасу знань на всю трудову діяльність.

Специфіка навчання у закладі вищої освіти полягає перш за все в тому, що воно вимагає продуманої організації самостійної роботи студентів, яка б забезпечувала успішне оволодіння не тільки програмовим матеріалом, але й навичками дослідження, творчої діяльності.

У світлі цього положення виключно важливе значення має такий вид самостійної діяльності студентів, як написання дипломних робіт на завершальній стадії підготовки майбутнього вчителя у закладі вищої освіти.

Завдання даних методичних рекомендацій – надати студентам закладу вищої освіти допомогу у написанні та виконанні дипломної роботи.

Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту дипломних робіт для студентів спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика) складені згідно Положення про дипломні роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (Протокол № 4 від 04.10.2019 року).

Перелік компетентностей та результати навчання

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітньою компонентою:

Загальні

ЗК4. Здатність до нестандартного розв’язання задач, самостійності міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, вміння виявляти та розв’язувати проблеми.

ЗК5. Здатність працювати в колективі; навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації; увага і толерантність до

іншої думки; здатність аналізувати зміст та структуру думки в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК7. Здатність до безперервного навчання.

ЗК9. Здатність до планування та досягнення освітніх результатів, створення та використання тестового інструментарію для оцінювання рівня навчальних досягнень.

ЗК10. Здатність використовувати навички роботи в галузі сучасних інформаційних та комунікаційних технологій для розв'язання експериментальних і практичних завдань.

Фахові

ФК2. Здатність застосовувати статистичні методи при розв'язуванні професійно-орієнтованих задач.

ФК8. Здатність аналізувати й досліджувати досвід кращих вчителів математики і фізики та презентувати власний педагогічний досвід.

ФК13. Здатність орієнтуватися в педагогічних програмних засобах, сучасних пакетах і системах комп'ютерної математики та застосовувати їх в професійній діяльності.

Результати навчання

ПРН2. Застосовувати спеціалізовані знання для розуміння наукової літератури за обраними предметними спеціальностями та готувати до опублікування статті за результатами проведених досліджень з математики, фізики або методики їх викладання.

ПРН6. Володіти методами обробки статистичних даних, отриманих в результаті досліджень, застосовувати прикладні математичні пакети для обробки даних та моделювання.

ПРН8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології в процесі дистанційного навчання; для підвищення ефективності наукової та освітньої діяльності.

ПРН11. Презентувати, обговорювати та захищати власні позиції в усній і письмовій формах та за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН13. Демонструвати та застосовувати знання з математики, фізики та методики їх викладання.

ПРН17. Знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета і значення дипломних робіт

Магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на підставі отриманої кваліфікації спеціаліста здобуває поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, досвід їх застосування для вирішення проблемних професійних завдань у галузі педагогічної освіти, науки, управління тощо.

Здобуття кваліфікації магістра здійснюється на базі відповідної освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста протягом одного року. За період навчання магістр має розширити та поглибити свої знання з соціально-гуманітарних, природничо-наукових дисциплін, набути психолого-педагогічної підготовленості до викладання фахових навчальних дисциплін у вищій школі та до науково-дослідницької роботи. Сучасні вимоги до вчителів-математикам висуваються наступні: повинні бути здатні до самостійного і творчого пошуку в педагогічній, методичній та науково-дослідницькій напрямках діяльності спеціальних математичних і професійно-педагогічних проблем на різних освітніх рівнях в освітніх організаціях середньої загальної, середньої і вищої професійної освіти.

Зміст науково-дослідницької роботи магістра визначається за індивідуальним планом. З метою вироблення у магістрантів дослідницьких умінь, а також з метою узагальнення, систематизації, поглиблення знань із соціально-гуманітарних дисциплін та з фахових предметів навчальним планом передбачено підготовку, написання та захист кожним магістрантом науково-

дослідницької дипломної роботи на засіданні Державної екзаменаційної комісії.

Дипломна робота є підсумком самостійного комплексного дослідження однієї з проблем фахового спрямування у розробці якого зацікавлені установи та організації. Вона виконується індивідуально протягом заключного терміну навчання у магістратурі паралельно із засвоєнням передбачених індивідуальним планом дисциплін.

Дипломна робота виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. При цьому випускник повинен продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, вміння вирішувати конкретні наукові завдання. Державна екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника магістратури, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

Метою підготовки дипломної роботи є:

- поглиблення теоретичних і практичних знань і умінь зі спеціальності, необхідних для подальшого використання у науково-педагогічній діяльності;
- розвиток навичок пошуку сучасних наукових досягнень та умінь їхнього практичного застосування;
- вивчення та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напрямку дослідження.

Основні вимоги до дипломної дисертації з теорії та методики навчання математики і фізики:

- актуальність тематики, відповідність її сучасному стану розвитку теорії та методики навчання математики і фізики, практичних завдань сучасної середньої або вищої школи;

- вивчення і критичний аналіз сучасної (в межах останніх 20 років) монографічної, навчальної та методичної літератури, статей в періодичних виданнях, дисертаційних робіт з проблематики дослідження;

- вивчення і характеристика історії, досліджуваної проблеми і її практичного стану, а також нормативних документів і перспективного педагогічного (при наявності - і власного) досвіду;
- чітка характеристика проблеми дослідження та формулювання об'єкта, предмета, мети і завдань дипломної дисертації;
- вибір методології і методів дослідження;
- планування методичної системи навчання з урахуванням її компонентів: мети, змісту, організаційних форм, методів і засобів;
- планування та розробка комп'ютерної підтримки деяких питань, що стосуються проблеми дослідження;
- планування і організація експериментального навчання, опис та аналіз проведених автором етапів педагогічного експерименту, статистична обробка отриманих результатів;
- узагальнення результатів, обґрунтування їх, висновки та практичні рекомендації.

Виконуючи дипломну роботу, студент має засвоїти навички правильної постановки проблеми, обґрунтувати її актуальність, чітко визначити предмет і об'єкт, мету і завдання дослідження, показати вміння працювати з науковими джерелами, фондовими, архівними, статистичними матеріалами, обґрунтувати висновки і пропозиції.

Керівництво дипломними роботами

Виконується робота під керівництвом викладача. Науковий керівник призначається наказом ректора університету з числа найбільш кваліфікованих науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступень і (або) вчене звання і працюють у даному ВНЗ. Тема дипломної роботи затверджується на засіданні профільної кафедри, раді факультету і наказом ректора по університету. Науковий керівник складає індивідуальний навчальний план слухача магістратури, консультує його з питань поглибленого вивчення спеціальних дисциплін та виконання дипломної роботи, контролює виконання

індивідуального плану та графіку роботи над дипломною роботою і несе відповідальність за їх неякісне виконання.

Тематика дипломних робіт

Тематика дипломних робіт розробляється щорічно кафедрами і уточнюється в процесі індивідуальної роботи зі студентами магістратури.

Вибираючи тему магістрант керується певними науковими інтересами чи опирається на набутий практичний досвід. Найбільш підготовленим магістрантам кафедра може запропонувати розробку проблемної теми.

Вибір конкретної теми дипломної роботи визначається її актуальністю, новизною і практичним значенням. При цьому враховується наявність власних науково-методичних і методичних наробок, можливість опрацювання експериментального матеріалу, перспективу професійної орієнтації.

Методологічні вимоги до наукового дослідження

Методологічні вимоги до наукового дослідження являють собою ті змістовні (неформальні) правила, які необхідно дотримуватися при побудові і обґрунтуванні наукової роботи незалежно від її конкретного змісту. Весь хід наукового дослідження можна представити у вигляді логічної схеми:

1. Обґрунтування актуальності обраної теми.
2. Постановка мети і конкретних завдань дослідження.
3. Визначення об'єкта і предмета дослідження.
4. Вибір методів проведення дослідження.
5. Опис процесу дослідження. Педагогічний експеримент.
6. Обговорення результатів дослідження.
7. Формулювання висновків і оцінка отриманих результатів.

Педагогічний експеримент виступає як один з методів емпіричного дослідження, який має свої особливості, структуру і несе своє функціональне навантаження в педагогічному дослідженні.

Педагогічний експеримент — це метод дослідження, який використовується з метою з'ясування ефективності застосування окремих

методик, методів і засобів навчання. Нові відомості про педагогічні факти зазвичай визначаються їх порівнянням з уже відомими, що увійшли в зміст педагогічних знань. Однак пояснення нових фактів не завжди можна звести до порівняння відомого і невідомого. Основним в оцінці нових педагогічних чинників є причинне пояснення їх появи і зв'язку з іншими, вже відомими педагогічними фактами.

Наведемо рекомендований план експериментального процесу педагогічного дослідження на формувальному етапі:

а) методика експерименту. основними питаннями опису є:

- в чому полягатиме експеримент, які саме педагогічні впливи або способи вирішення завдань будуть піддаватися перевірці і в яких випадках;
- які методи дослідження при цьому будуть застосовуватися;
- як буде досягнуто «зрівнювання» всіх інших умов;
- з чим буде зіставлятися результат;
- як будуть виявлятися способи розв'язання експериментальних завдань окремими піддослідними;

б) організація експерименту. Тут може бути зазначено:

- в яких класах і школах (групах ЗВО) планується проводити експеримент і хто його проводить;
- як буде організовано спостереження, фіксація, обговорення і об'єктивний облік ефективності педагогічних впливів;
- яка документація буде розроблена для експериментального дослідження, і які матеріали повинні бути зібрані в результаті його проведення; в чому полягатиме гарантія достатності експерименту;
- календарні терміни проведення роботи;

в) додатки. До них належать такі матеріали:

- обґрунтування і конкретний зміст педагогічних прийомів навчання, експериментальних завдань і питань до випробуванним;
- дидактичні матеріали, інструкції про порядок проведення перевірки та обліку результатів експерименту тощо.

Структура дипломної роботи

Дипломна робота має чітко визначену структуру:

- титульний лист (Додаток 1);
- анотація;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідністю);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Складовою дипломної роботи є анотація англійською/німецькою мовою, якщо диплома робота виконана українською мовою, чи українською, якщо дослідження написано іноземною мовою (обсягом 600-800 друкованих знаків для дипломної роботи за освітнім ступенем бакалавра та 1600-1800 друкованих знаків для дипломної роботи за освітнім ступенем магістра).

Анотація подається за схемою: прізвище, ім'я та по батькові ЗВО; назва дипломної роботи; текст анотації; ключові слова. Анотації друкуються на окремих аркушах і підшиваються у роботу одразу за титульним аркушем або можуть бути додані до роботи разом з рецензією.

Вимоги до змісту дипломної роботи

Титульний аркуш (додаток 1) містить найменування вищого навчального закладу, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові студента магістратури; назву дипломної роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника (ініціали); місто і рік.

Зміст або план подають на початку дипломної роботи. Він містить назви розділів, підрозділів із зазначенням початкових сторінок. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, пов'язаними з назвою роботи.

Перелік умовних позначень може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, якщо в дипломній роботі вжита специфічна термінологія, використані маловідомі скорочення, символи тощо. Перелік друкується двома колонками: зліва наводять скорочення, справа – їх розшифровку.

Вступ. У вступі подається наукове обґрунтування актуальності теми дослідження, в стислій формі визначається сутність дослідження. Вступ містить:

- обґрунтування актуальності теми;
- зв'язок дипломної роботи з науковою темою або програмою кафедри;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета;
- завдання;
- наукова гіпотеза;
- методи наукового дослідження;
- наукова новизна;
- практичне значення роботи;
- апробація результатів дослідження.

Вступ повинен бути компактным, розкривати сутність роботи. Орієнтований обсяг вступу 3-4 сторінки машинопису.

Тема дослідження має бути достатньо інформативною. Ще при її визначенні магістранту необхідно врахувати, що в ній має бути відображений об'єкт і предмет дослідження.

Актуальність роботи має відповідати як сучасним потребам фахової галузі науки, так і перспективам її розвитку, практичним завданням.

Об'єкт і предмет дослідження – це поняття, які існують в єдності і водночас повинні чітко розрізнятися. Об'єкт - загальна сфера наукового пошуку, предмет - конкретний ракурс дослідження об'єкта. За С.У. Гончаренко “об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом те, що в цьому об'єкті дістало наукове пояснення” [1].

Мета роботи визначається чітко, передбачає з'ясування певного результату і те, яким його бажає отримати дослідник.

Завдання дослідження, як правило, включають у себе такі складові:

- вивчення та аналіз теоретико-методологічних підходів щодо дослідження теми і на цій підставі з'ясування теоретичних питань із досліджуваної проблеми;
- поглиблене експериментальне вивчення практичного розв'язання зазначеної проблеми: виявлення її типового стану – важливих досягнень і типових недоліків, їх причин, основних здобутків передового педагогічного досвіду тощо;
- обґрунтування та розробку системи заходів, необхідних умов, методів, методик для розв'язання поставленої мети;
- розробку методичних рекомендацій для подальшого використання позитивних результатів дослідження в практиці роботи шкільних чи вищих навчальних закладів освіти [5].

Гіпотеза – це наукове передбачення положень, які будуть установлені в дослідженні й потребують доведень і захисту. Вона передбачає пошук чогось невідомого в науці й практиці. При цьому слід формулювати гіпотезу таким чином, щоб її можна було експериментально перевірити. Магістрант повинен зуміти встановити, вплив яких факторів, умінь, методів, прийомів є вирішальним, а яких другорядним.

Методи дослідження слід добирати й виробляти адекватно предмету, меті, і завданням дослідження, оскільки саме методи допомагають їх вирішити. Метод – це певний комплекс прийомів, який використовують на різних етапах дослідження – теоретичному, експериментальному, для

розв'язання конкретного завдання, щоб визначити педагогічну дійсність, встановити істину, перевірити чи спростувати її.

Методи можуть бути теоретичними і емпіричними. До перших зараховують аналіз наукової літератури з фаху, аналіз та узагальнення зібраної інформації; класифікацію, індукцію, дедукцію, побудову аналогій, моделювання, порівняння результатів дослідження; до других – спостереження, анкетування, моделювання, педагогічний, біологічний, фізичний та інші експерименти (прогностичний, праксиметричний тощо), методи математичної обробки зібраних даних.

Наукова новизна відображає відмінність одержаних результатів від відомих раніше, містить коротку анотацію наукових положень, запропонованих магістрантом.

Практичне значення одержаних результатів – якщо робота має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання. В роботі, яка має прикладне значення, треба подати відомості про практичне застосування одержаних результатів.

Апробація результатів дослідження показує, на яких конференціях оприлюднені результати дослідження, які є публікації, доповіді на різного рівня конференціях, кафедри, факультеті.

Основна частина дипломної роботи складається з розділів, підрозділів. Кількість розділів може бути від двох до чотирьох.

Перший розділ зазвичай структурно складається з 2-4 підрозділів. У ньому магістрант повинен розкрити стан теоретичних напрацювань з обраної теми дослідження, проаналізувати різні наукові підходи щодо розв'язування проблеми в теоретичному, методичному та прикладному плані. Він має містити аналітичний огляд вітчизняних та зарубіжних публікацій з теми дослідження. Магістрантом викладаються наукові результати стосовно поставленої проблеми, одержані різними авторами, розкриваються здобуті ними наукові факти, які інтерпретуються в аспекті теми дипломної роботи у

порівнянні з постановкою власного дослідження. Спочатку аналізуються філософські та історико-педагогічні джерела. Потім роботи зарубіжних та вітчизняних вчених, що займались піднятою проблемою, або вивчали певні її аспекти. Студенту необхідно відобразити своє ставлення до думок відповідних авторів, обґрунтувати свою точку зору на проблему з метою більш глибокого і повного аналізу сучасних тенденцій розвитку науки.

Особливу увагу слід звернути на вивчення методик аналізу визначених проблем, які будуть використовуватися у наступних розділах роботи. Для одержання об'єктивних даних у ході роботи необхідно використати не один, а декілька методів дослідження у взаємозв'язку. Застосовані методи мають допомогти з'ясувати предмет дослідження відповідно до визначених критеріїв і показників.

Другий розділ, до якого входить експериментальна частина і розглядається методика досліджень, є частиною самостійної роботи магістранта і містить ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах конкретної організації. Розділ має бути насиченим фактичним матеріалом, який відображає відповідні результати дослідження. За час дипломної наукової роботи треба встигнути провести невеликий за обсягом і кількісною вибіркою експеримент, який дає можливість перевірити або скоригувати гіпотезу й вирішити поставлені завдання, вдосконалити методіку формуючого експерименту та підготовлені для його проведення практичні розробки. Результати практичного дослідження узагальнюються у вигляді схем, таблиць, діаграм тощо. Рекомендується описати технічні засоби і приладдя, які застосовуватимуться для об'єктивного фіксування ходу і результатів експерименту.

Третій розділ містить обґрунтовані пропозиції, спрямовані на досягнення мети. При підведенні підсумків дослідження необхідно здійснити всебічний кількісний (у вигляді таблиць, діаграм, схем тощо) та якісний аналіз результатів, показати ступінь досягнення поставленої мети.

Висновки є завершальною частиною дипломної роботи. Вони повинні бути логічними, містити стислий виклад актуальності теми, зроблених оцінок і узагальнень під час аналізу, пропозицій автора, подаватися у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Необхідна узгодженість висновків з завданнями дослідження. Перш ніж переходити до написання висновків, доцільно ще раз перечитати завдання, які ставились дослідником на початку роботи, а потім згідно із ними послідовно розкривати досягнуті результати. До кожного завдання дослідження має бути 1-2 висновки, а в разі наявності важливого матеріалу – декілька.

На завершення роботи важливо дати **практичні рекомендації** до застосування результатів дослідження. Рекомендації повинні мати конкретний характер і бути повністю підтверджені роботою.

Список використаних джерел: подається в алфавітному порядку; має складатися з не менше 50 найменувань для дипломної роботи за освітнім ступенем бакалавра та не менше 60 – за освітнім ступенем магістра; оформлюється відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Додатки. Додатки не є обов'язковим елементом дослідження і не входять до його основного змісту. Додатки роблять тоді, коли теоретичний або емпіричний матеріал надто великий. Основну його частину подають у додаток, а “вижимки” з нього – в основному тексті.

Якщо є необхідність, до додатків включають допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути віднесені до основної частини (оригінали фотографій; проміжні математичні докази розрахунки; протоколи випробувань; методики, опис розроблених комп'ютерних програм та ін.);
- опис нової апаратури і приладів, які використовувалися під час проведення експерименту, вимірів та випробувань.

Додатки дозволяють проілюструвати хід експериментальної роботи. Вони позначаються великим літерами у верхньому правому полі аркуша.

До дипломної роботи за освітнім ступенем магістра додається реферат, який не підшивається. Реферат містить загальну характеристику дипломної роботи (інформацію щодо структури, кількості додатків, ілюстрацій, таблиць, використаних джерел; обсяг дипломної роботи у сторінках), стислий виклад основного змісту (за розділами) та висновки.

Дипломна робота виконується державною мовою або мовою, що вивчається відповідно до спеціальності. Обсяг дипломної роботи становить: ступінь вищої освіти «Бакалавр» – 50–60 сторінок тексту формату А4; ступінь вищої освіти «Магістр» – 70–80 сторінок; для психолого-педагогічних і гуманітарних наук допускається збільшення до 30%. До зазначеного обсягу не входять сторінки зі списком використаних джерел та додатків. Усі сторінки структурних частин дипломної роботи підлягають наскрізній нумерації. Першою сторінкою вважається титульний лист роботи (першою сторінкою, яка нумерується, є зміст).

Правила оформлення дипломної роботи

Дипломна робота має бути виконана і оформлена з додержанням усіх технічних вимог до наукових робіт.

Безумовно, робота має бути грамотно викладена – стилістично та орфографічно, чітко, зрозуміло, з правильно побудованими реченнями, без зайвого нагромадження складних синтаксичних структур. Граматичні помилки та друкарські огріхи не допустимі.

Оптимальний обсяг дипломної роботи (без додатків і списку літератури) повинен становити 70-80 сторінок (дипломна робота 50-60 сторінок). Текст роботи має бути надрукований на машинці через два інтервали на одному боці стандартного аркушу (А-4) білого паперу або

набраний на комп'ютері шрифтом Times New Roman кеглем І4, через 1,5 інтервали.

Сторінки роботи повинні мати поля: ліве – 30 мм, зверху – 20 мм, праве – 10 мм, знизу – 25 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам. (1,25)

Таблиці, малюнки, схеми, графіки, креслення, фотографії та інші ілюстративні матеріали як у тексті роботи, так і в додатках повинні виконуватися на стандартних аркушах формату А-3 або наклеюватися на стандартні білі аркуші.

Структурні елементи “Зміст”, “Перелік умовних позначень”, “Вступ”, “Висновки”, “Список використаних літературних джерел”, “Додатки” не нумерують і починають друкувати з нової сторінки.

Заголовки. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи. Підписувати заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Розділи, підрозділи, пункти і підпункти роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладання суті роботи і позначатися цифрами без крапки, наприклад 1, 2, 3 і т.д.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Пункти і підпункти можуть мати заголовки.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом повинна бути:

- за машинописного способу – не менше, ніж три інтервали;
- за машинного способу – не менше, ніж два рядки.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, пункту і підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок роботи, номер сторінки – 1 на титульному аркуші не проставляють, нумерацію починають зі “Вступу”.

Ілюстрації. Таблиці. Формули. Ілюстрації і таблиці розміщують на окремих сторінках та включають до загальної нумерації сторінок дипломної роботи.

Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони вгадуються вперше. На всі ілюстрації мають бути посилання.

Якщо ілюстрація створена не автором дипломної роботи, необхідно зробити посилання на джерело інформації.

Рисунки, графіки, схеми, картосхеми, діаграми повинні бути виконані грамотно, відповідно до вимог вищої школи.

Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані. Ілюстрація позначається словом “Рисунок”, наприклад, “**Рис. 3.1.** Територіальна структура розміщення населення”. Нумерація ілюстрацій виконується відповідно до першого рисунка (додатки 3)

Цифровий матеріал зазвичай оформлюють у вигляді таблиць відповідно до додатку (додаток 4). Горизонтальні і вертикальні лінії, що розмежовують рядки-таблиці, а також лінії, що обмежують таблицю, можна не проводити, якщо їх відсутність не утруднює користування таблицею.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті дипломної роботи. Нумерація таблиць здійснюється так як і нумерації розділів та підрозділів.

Назву таблиці друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею,

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною або поруч, або переносячи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи у кожній частині таблиці її головку і боковик. При поділі на частини допускається її головку або боковий заміняти відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Слово “Таблиця” пишуть один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: “Продовження таблиці ___” із зазначенням номера таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині рядка. Вище і нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули і рівняння слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3) – третя формула першого розділу. Номер формули або рівняння слід зазначити у круглих дужках на рівні формули у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Пояснення значення кожного символу слід давати з нового рядка. Перший рядок починають з абзацу словом “де” без двокрапки. Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак на початку наступного рядка.

Формули, що ідуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним квадратними дужками, наприклад “у роботах [1-7]...”.

Допускається наводити посилання на джерела у виносках. При цьому оформлення посилання повинно відповідати бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Дипломна робота є рукописом який повинен бути надрукований та оформлений відповідно до вимог ДСТУ 4163-2003 та «Методичних рекомендацій із написання дипломних робіт».

Контроль підготовки дипломної роботи

Контроль за дотриманням магістрантом плану підготовки дипломної роботи здійснює науковий керівник, який:

- проводить консультування з питань вибору теми роботи, розробки її плану, добору спеціальної літератури;
- контролює дотримання регламенту підготовки окремих розділів та дипломної роботи в цілому;
- готує відгук про роботу.

Студент звітує на засіданнях кафедри про хід виконання дипломної роботи. Невиконання графіка роботи над дипломною роботою, або у випадку низької якості її виконання, кафедра не затверджує звіти студента і може звернутися до ректора з пропозицією про відрахування студента з магістратури.

Підготовка відгуку, рецензії і допуск до захисту дипломної роботи

Завершену дипломну роботу слухач подає науковому керівникові для перевірки і підготовки відгуку на неї (додаток 5). У відгуку на дипломну роботу науковий керівник вказує на відповідність роботи темі й завданню, творчий внесок – оригінальні елементи дослідження, вміння магістранта окреслювати найбільш суттєві питання в проаналізованих літературних джерелах, виявляти власне ставлення до позиції і наукового доробку авторів чи лише компіляцію літературних даних; вміння вести науковий пошук, користуючись об'єктивними методами дослідження, кількісно та якісно обробляти дані; знаходити і продукувати нові знання у галузі дослідження, подавати їх в узагальненнях, висновках та практичних рекомендаціях; якість оформлення, технічну грамотність роботи. Якщо дипломна робота готова до захисту перед Державною екзаменаційною комісією, відповідна рекомендація дається керівником у кінці відгуку.

Завершена дипломна робота, підписана автором, разом з письмовим відгуком керівника розглядається на засіданні кафедри, і вирішується питання про допуск магістранта до захисту.

У разі невідповідності дипломної роботи наведеним вище вимогам кафедра може не допустити магістранта до захисту дипломної роботи.

Допущену до захисту дипломну роботу подають на рецензування (додаток 6). Рецензентами можуть бути спеціалісти підприємств і установ – фахівці з напрямку, що досліджується у дипломній роботі. Позитивні рецензії викладача, практичного працівника та рекомендація наукового керівника є підставою для рішення кафедри про прийняття роботи до захисту перед Державною екзаменаційною комісією.

Організація захисту дипломних робіт

Дипломні роботи захищаються перед Державною екзаменаційною комісією. Магістрант готує до захисту реферат (додаток 7), доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді, таблиць, графіків, слайдів. Необхідну кількість та зміст ілюстрацій доповідач визначає самостійно, але погоджує з керівником.

Захист дипломної роботи розпочинається з доповіді, в якій магістрант повинен викласти:

- актуальність теми;
- структуру роботи;
- об'єкт дослідження;
- зміст запропонованих заходів та їх обґрунтування.

Завершуючи доповідь, магістрант має визначити: які розробки та висновки вже впроваджені або намічені до впровадження; де можуть бути використані результати дослідження; яка фактична чи очікувана ефективність запропонованих ним заходів.

Час виступу не повинен перевищувати 10 хвилин, має бути стислим, конкретним, з використанням ілюстративного матеріалу.

Члени ДЕК, присутні на захисті, можуть ставити доповідачу питання з метою визначення рівня його професійної підготовки та ерудиції.

Після відповіді на питання слово надається рецензенту або зачитується рецензія. На зауваження рецензента магістрант повинен дати аргументовану відповідь. Після цього слово надається науковому керівникові для характеристики і оцінки роботи. У разі його відсутності з поважної причини відгук повинен бути оприлюднений одним з членів ДЕК.

Під час захисту ведеться протокол засідання ДЕК. Окремо відзначається думка членів ДЕК про практичну цінність роботи і рекомендації щодо пропозицій автора.

Оцінювання захисту дипломних робіт здійснюється за 100-бальною шкалою, яка відповідно переводиться в національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу ЄКТС.

Критерії оцінювання дипломної роботи:

відповідність змісту роботи обраний темі, її актуальність, логічність структури роботи та чітка програма роботи	1- 20
грунтовність, повнота і науково-критичний аналіз літератури з проблемами дослідження	1-10
успішність виконання завдань дипломної роботи	1- 20
рівень аналізу зібраного фактичного матеріалу	1-10
новизна, теоретичне і практичне значення	1-10
літературне, технічне й естетичне оформлення роботи	1-10
публічний захист дипломної роботи (аргументованість, переконливість, вільне володіння матеріалом, культура мовлення)	1- 20
Разом	100

Загальний захист дипломної роботи не повинен здебільшого перевищувати 30 хвилин.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні ДЕК виноситься її рішення. У разі згоди членів ДЕК думка голови є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту дипломних робіт оголошується її головою в день захисту.

Випускники, які отримали під час захисту незадовільні оцінки, отримують академічні довідки про навчання в магістратурі. Для повторного захисту дипломна робота може бути прийнята через рік.

У випадку, коли дипломна робота захищена з оцінкою “відмінно”, а загальний інтегральний рейтинг перевищує 80 відсотків (кількість оцінок “добре” не перевищує 26 відсотків, а решта оцінок “відмінно”), ДЕК може надати слухачеві рекомендацію на вступ до аспірантури.

Дипломна робота зберігається у бібліотеці університету протягом 5 років. На прохання певного підприємства чи установи, якщо ДЕК вважає доцільним практичну реалізацію результатів досліджень, з дипломної роботи дозволяється зробити копію для впровадження результатів досліджень.

ДОДАТКИ

Додаток 1

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Найменування факультету/інституту

Повна назва кафедри

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти « _____ »

на тему « _____ »

Виконав(ла): здобувач вищої освіти

групи _____

Денного/заочного відділення

Шифр, назва спеціальності

ПІБ

Керівник: ПІБ

Рецензент: ПІБ

Мелітополь — 20__ року

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ
ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Монографії:

один автор

1. Василенко М.М. Теорія еволюції: Навчальний посібник.-К.: Вища школа, 2002.- 320 с.

Декілька авторів

2. Основи фізико-географічного районування / О.В. Пономаренко, П.С. Петров, К.І. Савчук / Під редакцією Є.Р.Грибачова. – К.: Наук. думка, 2003 р.- 170 с.

Збірки наукових праць:

3. Обчислювальна і прикладна математика: Зб. наук. пр. – К.: Либідь, 1998. – 99с.

Стандарти:

4. ГОСТ 7.1 –84. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления. – Взамен ГОСТ 7.1-76; Введ. 01.01.03. М.: Изд-во стандартов, 2003. – 78 с.

Енциклопедії:

5. Доліжна О.В. Природопользование// БСЭ.- 3-е изд. – М., 1988.- Т.3.- С.80

Тези доповідей:

6. Пономаренко Б.Д. Гуманізація освіти // Праці міжнарод. наук.-практ. конф. “ Проблеми професійної підготовки вчителя школи майбутнього”– Мелітополь, МДПУ. – 2002.- С. 15-22.

Статті журналів:

- Савчук В.І. Інвестиційна регіональна політика // Економіка України. – 2002 .- № 4. – С. 12-18.

%

роки

Рис. 3.1. Динаміка росту безробіття сільського населення Запорізької області

Таблиця _____
номер

назва таблиці

Головка
таблиці

Боковик
(заголовки
рядків)

	Заголовки стовпців			
	Підзаголовки стовпців			
1	Нумерація стовпців 2	3	4	5

Форма відгуку наукового керівника

ВІДГУК

на дипломну роботу

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему: _____

(назва теми)

(Текст відгуку)

Загальна оцінка дипломної роботи та висновки щодо рекомендації
до захисту в ДЕК

Науковий керівник

(посада, місце роботи)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 200_ р.

Зразок форми зовнішньої рецензії

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу

студента _____

(прізвище, ініціали)

(назва теми)

1. Актуальність теми
2. Наукова новизна
3. Якість проведеного аналізу проблеми
4. Практична цінність висновків і рекомендацій
5. Наявність недоліків
6. Загальний висновок і оцінка дипломної роботи

рецензент _____

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(місце роботи)

Печатка « _____ » _____ 200_ р.

(дата)

Зразок оформлення реферату
РЕФЕРАТ

Тема дипломної роботи _____

Студента _____

Науковий керівник _____

Предмет дослідження

Об'єкт дослідження

Мета дипломної роботи

Задачі дипломної роботи

Загальний зміст (до 1 сторінки)

За результатами дослідження сформульовані висновки

Одержані результати можуть бути використані...

Рік виконання дипломної роботи

Місце виконання

Дипломна робота містить _____ сторінок тексту, _____ таблиць,
_____ рисунків, список літератури з _____ найменувань, _____ додатків.

Реферат виконується шрифтом Times New Roman кеглем 14, через 1,0 інтервал. Сторінки роботи повинні мати поля: ліве – 30 мм, зверху – 20 мм, праве – 10 мм, знизу – 25 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюлетень ВАК України. – К.: 32. – 2000. – С.28-62.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. – К.: 1995.- 45 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: 1997.- 376 с.
4. Курсові та дипломні роботи з психології у педагогічному університеті /Уклад. Макаров В.І. – Луганськ: ЛДПУ, 2001. – 40 с.
5. Дипломна робота. Методичні рекомендації та вимоги до написання та оформлення. Для студентів спеціальності “Дошкільне виховання” освітньо-кваліфікаційного рівня “Магістр” /Уклад. Артемова А.В., Беленька Г.В. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2001. – 25 с.
6. Методичні рекомендації до написання курсових, дипломних та дипломних робіт з історії України / Уклад. Бабічев О.І., Климов А.О., Намдаров Г.М. – Луганськ: ЛДПУ, 1999. – 31 с.
7. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. К.: 1997. – 56 с.
8. Сорин Н.А. Дипломные работы в педагогическом вузе: Учеб. Пособие для пед. Ин-тов. – М.: Просвещение, 1986.
9. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник, - 2-ге видання, перер. і доповн. – К.: Знання – Прес. 2002.